

Az opera szerzője: Huszár Lajos. Címe: A csend. Balázs Béla meséjéből Darvasi László szövegkönyvére készül, a Szegedi Nemzeti Színház felkérésére. Terjedelme: 2 felvonás. Hat főszerepet tartalmaz. Bemutatója előreláthatólag 1996 áprilisában lesz.

■ Új opera készül Szegeden

■ Idén tavasszal volt húsz éve, hogy bemutatták Vántus István Aranykoporsó című operáját. Vántus István önnek tanára volt, és ön tudommal hangrend-szer-elméletével is foglalkozott. Operájában felhasználja-e ezt a rendszert?

– Vántus magyarázatai, eszmefuttatásai nyomán konstruáltam hangrendszertáblázatot, melyről a majd talán megjelenő Vántus-émlékkönyvben bővebben is beszéllek. A táblázat sokat segít a hangok, harmóniak megválasztásában, sokszor ötleteket is merítetek belőle. Meg kell azonban mondanom, hogy nem az egész műben és nem ortodox módon használom. A végső döntést mindig a fülem, a hallás kontrollálja mondja ki.

■ Első operája. Mi indította arra, hogy nekifogjon, és miért épp egy Balázs Béla-meséből?

– Az operaműfaj iránt mély vonzalmat érzek. Már zeneiskolás koromban is dalokat, áriákat hallgattam és kísértem. Középiskolás éveimben, mondhatom, extázisba hoztak Vaszy Viktor felejthetetlen operaelőadásai. Később a budapesti operaháznak is rajongó látogatója voltam. A másik vonzás Balázs Béla meséjéből sugárzott rám. Soha nem találkoztam még irodalmi témával, amely nemcsak hogy alkalmas opera írására, de lelkileg, az azonosulás szintjén is ennyire telibe talált volna. Hisz az opera Péterre én is vagyok: magányával, kapcsolatteremtő próbálkozásaival, kudarcaival, a végtelen iránti vágyával. Meg kell írnom ezt az operát!

■ Szeretném, ha műve zenei stílusáról beszélne. Hogyan párosítja a stílus elemeit a cselekménnyel?

– Ebben a műben is azt az összetett stílust használom, amelyet előző műveimben. Szintézist próbálok létrehozni a romantika és századunk modernizmusának bizonyos jegyei között. Mivel egy opera hosszú zenetömeg – jelen esetben majdnem két óra – nyilván nagyobb stíluskülönbségek engedhetők meg benne, mint egy rövid műben, sőt ezeket a különbségeket a cselekmény sokféle karaktere is igényli. Bejárom az utat a hármashangzatos tonalitástól az atonalitásig, és ezt a két rendszert minden erőmmel igyekszem egy komplex világ összefüggő ré-

Huszár Lajos Erkel-díjas zeneszerző operát komponál

Az elérhetetlen és a védtelen lírája

Nem is tudom már, hol akadt el ez az interjú valami zenész és nem-zenész között szavakkal nehezen magyarázható fogalmon, amikor Huszár Lajos felkiáltott, hogy az abszolút igazságot úgysem szavakban mondja el. Noha ezt már tudtam, meglepett, hogy Huszár Lajos készülő operájával abszolút igazságot akar elmondani, most, amikorra pedig a művek úgy elvesztették határukat, hogy már-már nemcsak saját születésük történetét tartalmazzák, de önmaguk kritikáját is. Huszár Lajos ironiától mentes, tisztán és intuitívan lírai operáról is beszélt még, mire én csak kötöttem az ebet a karóhoz, hogy mit szól ehhez a közönség: az ironia, de legalábbis valamicske kételkedés a művészi kifejezőmód meghatározójává lett mostanra. Lehet, hogy ezután is kerestem volna még érveket, ügyetlenül, ha Huszár Lajos el nem csendesedik, és nem mondja, félig-meddig saját magának is, hogy ő nem tehet mást, ilyen az ő világa, és remélnie kell, hogy az opera majd rásugározzon a közönségre.

szeivé tenni. Tonálisabb stílusban mozognak azok a szereplők, amelyek egyszerűbb lelki alkatúak, amelyek valami abszolút bizonyosságot képviselnek, vagy vívódásaik után kerülnek közel a bizonyossághoz, megbékéléshez, a halálhoz. Tonális Péter és Ilona beteljesülő szerelmének zenei nyelve is. Atonális Péter és Ilona beteljesülő szerelmének zenei nyelve is. Atonális Péter és Ilona beteljesülő szerelmének zenei nyelve is.

■ Magyar versek zenésítésekor tapasztalható, hogy a szöveg hangsúlyai és a zene nyomatai nem esnek egybe. Ön mennyire igyek-

szik a próza lejtéséhez igazítani a zenéjét?

– Minden igyekezettel azon vagyok, hogy a magyar nyelv proszódijának hullámzását követni tudja a zene. Darvasi László szövege, amelyre az operát írom – próza; szép tiszta lírai próza. Mivel lejtése és emelkedése nem szimmetrikus, mint egy versé, az általam írt dallamok sem periodizálóak. Talán prózai zenének nevezném őket, ellentétben azokkal a versszerű, szimmetrikus, periodizáló zenei formákkal, amelyeket Kodály vagy Bárdos alkalmazott a magyar nyelvre.

■ Tudom, hogy tiszta, író-

niátlan líraiságú szövegre vágyott, mert ilyen zenét akar írni. Mit gondol, a mai művészi kifejezőmód elképzelhető-e áttételesség és ironia nélkül?

– Lírai-meditatív alkat vagyok, ezért szükségképpen hiszek a tiszta líraiságban. Talán eddig is azért vártam az operakomponálással, mert a véletlen nem hozott elem annyira rám szabott, annyira töményen lírai anyagot, mint amilyen Balázs Béla meséje. Mivel lírai-szimbolista meséről van szó, úgy érzem, megengedhető a tiszta líraiság, megengedhető az ironia hiánya. Tudom, hogy az ironia lehet mély, bölcs és igaz is, nekem azonban személy szerint nem hiányzik, mert az ember belső, lelki lényegét inkább a líra területén tudom megfogalmazni. Az ironia inkább intellektuális jelenség, míg a líra inkább intuitív – nekem az utóbbi a testhezállobb. Mégis jut szerep az ironiának is művemben: a gyári munkások jelenete bővelkedik benne.

■ Mennyire tartja realista vagy nem realista műfajnak az operát?

– Az opera nem realista műfaj, amennyiben egy történetet zenei közegben, zenei – tehát jelentősen lassabb folyású – időben, énekelve előadni eleve irreális. Ha azonban elfogadjuk a műfaj „játékszabályát”, feltárul egy másik realitás lehetősége: a lélek mélyén lejátszódó drámák belső realitása, a szimbólumok, szerzők, titkok, vágyak, valóságok realitása. Ez utóbbiak világa érzésem szerint sokkal közelebb van a zene őstermészetéhez, mint bármilyen „külső” realizmus.

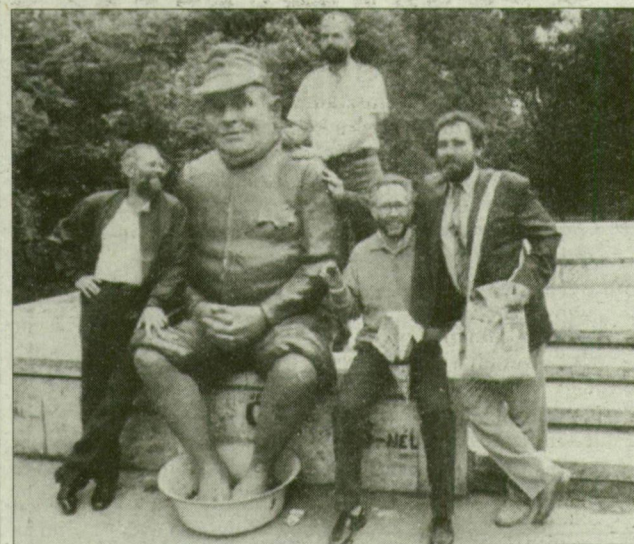
■ Egyre csak az intuíciót, a belső történéseket hangsúlyozza. No és az intellektus?

– Azért hangsúlyozom az intuíciót, mert ezt tartom a fontosabbnak. Az intellektus önmagában csak rossz zenét képes produkálni. Az én munkámban – hitem szerint – az intuíció és az intellektuális kontroll teljesen áthatja egymást. Kiegészítik, korrigálják egymást, felváltva ragadják magukhoz a kezdeményezést. Kölcsönhatásuk természete igazából előttem is titok.

Panek Sándor

A sztori Az opera cselekményének mozgatója a Csend Tündére, a végtelenbe vonzó vágyakozásnak, a mindenben túli transzcendens életélnak a szimbóluma. A Tündér a földön jártában meglátja és megszereti Pétert, és csillapít-

hatatlan, de öntudatlan vágyat ültet lelkébe. Péter azonban csak azután fogadhatja el a Tündér hívását, miután átélte három alapvető emberi kapcsolat (anya-gyerek kapcsolat, barátság, szerelem) élményét és csatlakozását.

Svejkológusok Szegeden. (Fotó: Schmidt Andrea)

Különös csapat érkezett a városba szombaton: a Magyar Svejkológiai Társaság tagjai, negyvenes budapesti értelmiségiek, építészek, ügyvédek, feleségek, gyerekek. A kisbuszuk lerobbant a Széchenyi téren, a bíróság épülete előtt, így aztán gyalogtúrán vettek részt: ez volt a szegedi „svejki ötvenes”. Ha már Dél-Csehszlovákiában kiment a divatból...

Svejkológia a borítékban

Az 1976-ban „hivatalosan”, egy pesti sörözőben megalakult Társaság, az egyetemre együtt járt barátok köre ugyanis évekig részt vett a Csehszlovákia nemzeti népünnepélynek számító gyalogtúrákon, amelyeket minden év áprilisában rendeztek meg. Az 50 kilométeres dél-csehszlovákiai bolyongás-kirándulás olyasmire volt, mint a hazai Csillag-túra: a „Svejki ötvenes” – így nevezték – mindig több ezer embert vonzott. Nem annyira a túrázóknak járó jelvény miatt, mint inkább ki-ki a maga Svejk-tisztelete okán, meg a szórakozás, testmozgás, sörözés végett. Bejárták a vidéket, ahol egykor a katonaszökevény-gyanús egyén, bizonyos Svejk bolyongott, s be-bevitte a világ leghűlyébb csendőrőrmestere az őrsre...

A magyar fiatalok – akiket mindig óriási ováció fogadott a cseh túrákon, végtére ők tették nemzetközivé – úgy 1980 táján szoktatták le magukat a csehszlovákiai „Svejki ötvenesen” való részvételtől, merthogy eljött a családalapítás ideje. De a derék katona iránti tiszteletük azóta sem hagyott alább. Megnéznek például minden színházi Svejk-előadást. Ezért is jöttek Szegedre, no meg a „Libás nő” egykori helyén szobrozó reklám-Svejk megtekintése végett. Szívesen besorolnák ezt is a relikviák közé, de félt, nem fog beférni. A

Társaság elnöke, Váradi László eredetileg egy mozgó kiállításon szeretne volna bemutatni a borítékban őrzött ereklyét, ám a kisbusz nem mozdult, így csak kézből tekinthették meg a monarchia bakái által fényezett Ferenc Jóska-gombot, az egyik svejkológus által rajzolt, az utolsó túrájukon a kölcsönzökből vett K. und K. bakasapkákon sapkarózsaként funkcionáló emblémát, melynek Svejkje nagyon hasonlított a szegedire. Eredeti cseh sörálatéteket is tartalmazott a relikvia-boríték és egy túrapeccsétet, amelyet nem valami alantas céllal, csak azért tulajdonítottak el, mert Közép-Európában nem képzelhető el semmilyen társaság – pecsét nélkül. Elnök nélkül. Főtítkárral és ügyvivőkkel. Ez mind van a Magyar Svejkológiai Társaságban, ilyen módon a nyilvántartott tagok mind funkcionáriusok egyben...

Az idén újra részt akartak venni a dél-csehszlovákiai túrán, mondván, nagyok a gyerekek, ők is tudják meg végre, miféle értelmes dolgok vannak az életben. De a túrákat már nem rendezik meg, mint ahogy semmi olyasmit, ami a múlt rendszerben volt... Ez is egy közép-európai dolog – mondták a pesti magyar svejkológusok, és eljöttek Szegedre.

S. E.

Májusi csempe- és padlólap-vásár a Csempediszkontnál

Egyes padlólapok, falicsempék kiárusítása nagy engedménnyel
Ízelítőkül:

Falicsempé

Pireo Beige	20x25	I. o.	1590 Ft/m ² helyett	1290 Ft/m ²
Cannes Grey	20x25	II. o.	1390 Ft/m ² helyett	1120 Ft/m ²
Jerba Pergamon	25x33,3	II. o.	1450 Ft/m ² helyett	1090 Ft/m ²

Padlólap

Ilaca Beige	33,3x33,3	II. o.	1490 Ft/m ² helyett	1250 Ft/m ²
So 2121	20x20	III. o.	840 Ft/m ² helyett	640 Ft/m ²
So 3132	31,6x31,6	III. o.	1390 Ft/m ² helyett	1190 Ft/m ²

Amerikai PVC-padló

(3,65 m széles) 990 Ft/m² helyett 850 Ft/m²

Üzletünkben még kaphatók mosdók, WC, kádak

Szeged, Bérkert u. 129.

Telefon: 431-211/127, 06-30-438-343

1995. MÁJUS 18-20.

ÍME, RÉSZLETES PROGRAM

MELYRE MINDEN ÉRDEKLŐDŐT SZERETTEL VÁRUNK!

TÁMOGATÓK:

MÁJUS 18., csütörtök:

A SZEGEDI NEMZETKÖZI VÁSÁR TERÜLETÉN, SZEGED, MARS TÉR

10.00: Megnyitó. Közönségnap. Belépés díjlatlan, 200 Ft-ért borkóstoló jegy és a borünnep emblémájával díszített pohár váltható. 14.00: Tájékoztató és tanácsadás termelőknek. A ROYAL SZÁLLÓBAN (SZEGED, KELEMEN U.) 11.00: Fórum. 12.00: Ebéddel egybekötött gasztronómiai bemutató. Közben: a pohárverseny döntője.

MÁJUS 19., péntek

A SZEGEDI NEMZETKÖZI VÁSÁR TERÜLETÉN, SZEGED, MARS TÉR

10.00: Közönségnap 11.00: Előadások a szőlészetről, borászatról. 13.00: Buszkiirándulás Pusztamérgesre, pincelátogatás, borkóstoló. Jelentkezés a vásárgazgatóságon. 19.00: HARANGOZÓ TERI ÉS KÖRMENDI PÉTER estje 14.00: Tájékoztató és tanácsadás termelőknek. PUSZTAMÉRGES:

8.30 – 13.00: Az alföldi és a kiállított borok versenye, zsűrizés 14.00 – 16.00: Pincelátogatás az érdeklődőknek a Berla Kft. pincéjében. A látogatás borkóstolóval együtt 200 Ft/fő. 16.30: A versenyzett borok értékelése a helyi kultúrházban. 17.00: Kulturális műsor 18.00: Vacsora (házi pogácsa, marhapörkölt, bor, kávé) 600 Ft/fő. Utána zene, tánc.

MÁJUS 20., szombat

A SZEGEDI NEMZETKÖZI VÁSÁR TERÜLETÉN, SZEGED, MARS TÉR

10.00–11.30: A megyei borverseny eredményhirdetése 12.00: Közönségnap. Délután cigányzene, citerazene, sándorfalvi népi zenekar történetéről. 14.00: Tájékoztató és tanácsadás termelőknek. 14.00: KOÓS JÁNOS ÉS DÉKÁNY SAROLTA műsora. 15.00: Borárverés és borbemutató a Botond Étteremben.